

Státní rigorózní zkouška

studijní program Polská filologie

Součásti státní rigorózní zkoušky a jejich obsah

Rigorózní práce prokazuje schopnost samostatné tvůrčí činnosti uchazeče, její téma přitom musí být v souladu se studijním programem státní rigorózní zkoušky (tzn. zaměření na literárněvědnou, jazykovědnou, translatologickou nebo učitelství polského jazyka a literatury).

1. Požadavky na rigorózní práci

- práce není totožná s diplomovou prací, může však hlouběji rozpracovávat téma diplomové práce;
- rozsah práce je minimálně 90 stran;
- práce je psána v polském jazyce;
- teoretická část dokládá orientaci v odborné literatuře zabývající se danou problematikou;
- práce přináší samostatnou analýzu zkoumané problematiky;

2. Části státní rigorózní zkoušky:

- a) obhajoba rigorózní práce - uchazeč prokáže schopnost samostatně vědecky analyzovat prohloubené poznatky, uplatňovat je v praxi, je schopen obhájit zvolený postup v širších metodologických souvislostech;
- b) zkouška z filozofie - uchazeč prokáže znalost filozofických témat významných pro filologii;
- c) zkouška z polského jazyka a literatury - uchazeč prokáže orientaci v jednotlivých disciplínách jazykovědy a literatury.

Obsah hlavní ústní oborové zkoušky odpovídá svým zaměřením obsahu příslušné státní závěrečné zkoušky nebo státní doktorské zkoušky konané na fakultě v rámci studijního programu **Polská filologie** (a jeho specializace) a zaměření rigorózní práce: **lingvistika, literární věda, translatologie, didaktika polštiny**.

3. Okruhy a literatura k SRZ

a) Okruhy - část lingvistická

- Obecná jazykověda
- Gramatika
- Stylistika
- Frazeologie
- Jazyková kultura
- Vývoj polského jazyka

b) Okruhy - část literárněvědná

- Teorie literatury
- Polská literatura období středověku, renesance a klasicizmu
- Polská literatura v období osvícenství a záborů
- Dějiny polské literatury 19. století
- Dějiny polské literatury 20. století
- Současná polská literatura

c) Okruhy – část translatologická

- Teorie a dějiny translatologie
- Metodologie v translatologii
- Praxeologie překladu a tlumočení

d) Okruhy – část didaktika polštiny

- Teorie a metodologie didaktiky cizích jazyků
- Jazykové kompetence, jazykové složky, řečové dovednosti a metodika jejich nábvyku v didaktice polského jazyka
- Problematika výuky polského jazyka ve smíšeném česko-polském prostředí
- Učebnice a učebnicové soubory pro výuku polského jazyka

Návrh témat rigorózních prací

Běžná mluva (mowa po naszymu) v elektronických médiích (neformální internetová komunikace polské mládeže na Těšínsku v ČR)

Interference z nářečí do jazykového projevu školní mládeže v prostředí českého Těšínska

Jazykové vyjádření emocí. Psychosomatický základ vyjadřování v polštině/češtině

Cechy leksykalno-stylistyczne utworów Henryka Jasiczka

Problematyka interferencji w polskich tekstach mówionych na Zaolziu

Základní literatura:

a. část lingvistická

Bogoczová I., Typologicky relevantní rozdíly mezi polštinou a češtinou jako zdroj jazykové interference, Ostrava 2001.

Bugajski M., Językoznawstwo normatywne, Warszawa 1996.

Buttler D., Satkiewicz H., Kurkowska H., Kultura języka polskiego. Zagadnienia poprawności gramatycznej, Warszawa 1980.

Buttler D., Satkiewicz H., Kurkowska H., Kultura języka polskiego. Zagadnienia poprawności leksykalnej, Warszawa 1982.

Čermák F., Jazyk a jazykověda, Praha 2001.

Černý J., Dějiny lingvistiky, Praha 1996.

Damborský J., Studia porównawcze nad słownictwem i frazeologia polską, Warszawa 1972.

Encyklopedia językoznawstwa ogólnego, Warszawa 2002.

Encyklopedia języka polskiego, Warszawa 1991.

Gramatyka współczesnego języka polskiego, t. 1: Fonetyka i fonologia, t. 2: Morfologia, t. 3: Składnia, Warszawa 1984–1990.

Ivić M., Kierunki w lingwistyce, Warszawa 1975.

Jodłowski S., Losy polskiej ortografii, Warszawa 1979.

Klemensiewicz Z., Historia języka polskiego, t. 1–3, Warszawa 1974.
Kurkowska H., Skorupka S., Stylistyka polska, Warszawa 1966.
Lotko E., Połština a čeština. Studium konfrontační, Olomouc 2000.
Miodek J., Ojczyzna-polszczyzna, Warszawa 2003.
Miodunka W., Podstawy leksykologii i leksykografii, Warszawa 1989.
Piotrowski T., Z zagadnień leksykografii, Warszawa 1994.
Przewodnik po stylistyce polskiej, Opole 1995.
Rospond S., Gramatyka historyczna języka polskiego, Warszawa 1971.
Rybicka-Nowacka H., Losy wyrazów obcych w języku polskim, Warszawa 1976.
Stieber Z., Udział poszczególnych dialektów w formowaniu polskiego języka literackiego, [w:]
Z dziejów powstania języków narodowych, Warszawa 1956.

b. část literárně-vědná

Chrzęstowska B., Wystouch S., Poetyka stosowana, Warszawa 2000.
Głowiński M., Okopień-Sławińska A., Sławiński J., Zarys teorii literatury, Warszawa 1972 (a další).
Głowiński M., Kostkiewiczowa T., Okopień-Sławińska A., Sławiński J, Słownik terminów literackich,
Wrocław 2000.
Dłuska M., Studia z historii i teorii wersyfikacji polskiej, Warszawa 1978, t. 1-2
Dłuska M., Próba teorii wiersza polskiego, Kraków 1980.
Genologia polska. Wybór tekstów. Red. E. Miodońska-Brookes, A. Kulawik, M. Tatara, Warszawa
1983.
Hernas Cz., Barok, Warszawa 1998.
Hrabák J., Poetika, Praha 1977.
Hrabák J., Tenčík F., Úvod do studia literatury, Praha 1970.
Hutnikiewicz A., Młoda Polska. Warszawa 1997.
Kulawik A., Poetyka. Wstęp do teorii dzieła literackiego, Warszawa 1990 (a další)
Klimowicz M., Oświecenie, Warszawa 1998.
Kwiatkowski J., Dwudziestolecie międzywojenne, Warszawa 2008.
Literatura polska 1918 – 1975. Red. A. Brodzka. Warszawa 1993.
Markiewicz H., Pozytywizm, Warszawa 1999.
Mayenowa M. R., Poetyka teoretyczna. Zagadnienia języka, Ossolineum 1979.
Michałowska T., Średniowiecze, Warszawa 1997.
Miodońska-Brookes E., Kulawik A., Tatara M., Zarys poetyki, Warszawa 1980 (a další)
Petrů E., Úvod do literární vědy, Olomouc 2000.
Poetyka. Zarys encyklopedyczny. Red. M.R. Mayenowa (następnie L. Pszczołowska), Wrocław 1957–
1979.
Problemy teorii literatury. Red. H. Markiewicz, Wrocław 1967.
Pszczołowska L., Wiersz polski. Zarys historyczny, Wrocław 1997 (a další).
Słownik rodzajów i gatunków literackich. Red. G. Gazda, S. Tynecka-Makowska, Kraków 2006 (a další).
Święch J., Literatura polska w latach II wojny światowej, Warszawa 1976.
Vlašín Š. a kol., Slovník literární teorie, Praha 1978 .
Wellek, R., Pojęcia i problemy nauki o literaturze, Warszawa 1979.
Witkowska A., Przybylski R., Romantyzm, Warszawa 1998.
Zeman M., Teorie literatury, Praha 1992.
Ziomek J., Renesans, Warszawa 1998.

c. část translatologická

Gromová, E., Hrdlička, M., Vilímek, V. Antologie teorie odborného překladu (výběr z prací českých a slovenských autorů). Ostrava, 2007.

- Kierzkowska, D. Dokumenty polskie. Wybór dla tłumaczy sądowych. Warszawa, 2007.
- Hrdlička, M. K slovníkovým ekvivalentům při překladu. In Ruština v teorii a v praxi, 1981, č. 4, s. 15-19. Praha, 1981.
- Múglová, D. Komunikácia, tlmočenie, preklad. Nitra, 2008.
- Gromová, E., Šoltys, J., eds. Odborný preklad 3. Aspekty redakčnej práce. Bratislava, 2008.
- Šoltys, J., Gromová, E., eds. Odborný preklad 5. Bratislava, 2010.
- Pieńkos, J. Podstawy przekładoznawstwa: od teorii do praktyki. Kraków, 2003.
- Belczyk, A. Poradnik tłumacza. Kraków, 2009.
- Škrlantová, M. Preklad právnych textov na národnej a nadnárodnej úrovni. Bratislava, 2005.
- Pieńkos, J. Przekład i tłumacz we współczesnym świecie. Aspekty lingwistyczne i pozalingwistyczne. Warszawa, 1993.
- Jopek-Bosiacka, A. Przekład prawny i sądowy. Warszawa, 2006.
- Hrdlička, M. Překlad odborného textu. In AUC Philologica 4, Translatologica Pragensia IV, s. 69-80. Praha, 1990.
- Tomášek, M. Překlad v právní praxi. Praha, 2003.
- Miko, F. Štylistika odborného textu. In Hrdlička, M., Gromová, E., Vilímek, V. Antologie teorie odborného překlada. s. 78 - 84. Ostrava, 2007.
- Teoria i praktyka tłumaczenia: dzieje i perspektywy. Red. U. Dąbska-Prokop. Częstochowa, 2000.
- Biloveský, V. Termín a/lebo metafora?. Banská Bystrica, 2005.
- Hanáková, M. Termín z hlediska překlada odborného textu. In Hovory o překlada a tlumočení. s. 88-107. Praha, 1991.
- Hrdlička, M. Translatologický slovník. Ostrava, 2006.
- Dubský, J. Vícesložkovost odborného textu v překlada. In AUC Philologica IV. Translatologica Pragensia IV. s. 9-16. Praha, 1990.
- Bednarczyk, A. W poszukiwaniu dominanty translatorskiej. Warszawa, 2008.
- Dąbska-Prokop, U. Wokół tekstu. Składnia, gramatyka tekstu, stylistyka, przekładoznawstwo. Kraków, 2012.
- Bukowski, P., Heydel, M., eds. Współczesne teorie przekładu. Kraków, 2009.

d. část didaktická

- Nagajowa, M. ABC Metodyki języka polskiego. Warszawa 1996.
- Dziedzic A., Pichalska J., Świdarska, E. Drama na lekcjach języka polskiego w szkole średniej. Warszawa 1992.
- Bar, J. Dydaktyka ćwiczeń w mówieniu i pisanii. Opole 1982.
- Jaworski, M. Metodyka nauki o języku polskim. Warszawa 1991.
- Chrząstkowska, B., Wyśłouch, S. Poetyka stosowana. Warszawa 1987.
- W kręgu zagadnień dydaktyki języka i literatury polskiej. Red. H. Synowiec. Katowice 2002.
- Kita, M., Skudrzykowa, A., Człowiek i jego świat w słowach i tekstach. Katowice 2009.
- Lewiński, P., Oto polska mowa. Wrocław 2001.
- Seretny, A., Kto czyta – nie błądzi. Kraków 2017.

DOPORUČENÁ LITERATURA

a. část lingvistická

- Bajerowa I., Kształtowanie się systemu polskiego języka literackiego w XVII wieku, Wrocław 1964.
- Balowski M., Fonetika a fonologie spisovné polštiny, Praha 1993.
- Dejna K., Dialekty polskie, Wrocław 1973.
- Grochowski M., Zarys leksykologii i leksykografii. Zagadnienia synchroniczne, Toruń 1982.

Grzegorzczkowska R., Wprowadzenie do semantyki językoznawczej, Warszawa 1980.
Grzegorzczkowska R., Zarys słowotwórstwa polskiego. Słowotwórstwo opisowe, Warszawa 1981.
Heinz A., Dzieje językoznawstwa w zarysie, Warszawa 1978.
Heinz A., System przypadkowy języka polskiego, Kraków 1965.
Jodłowski S., Podstawy polskiej składni, Warszawa 1976.
Jodłowski S., Studia nad częściami mowy, Warszawa 1971.
Klemensiewicz Z., Mickiewicz w dziejach języka polskiego, [w:] O języku A. Mickiewicza. Studia, Wrocław 1959.
Lehr-Spławiński T., Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój, Warszawa 1978.
Miodek J., Rzecz o języku, Warszawa 1983.
Obrońcy języka polskiego. Wiek XV–XVIII, Wrocław 1953.
Pisarkowa K., Historia składni języka polskiego, Wrocław 1984.
Semantyka i słownik, Warszawa 1972.
Skubalanka T., Historyczna stylistyka języka polskiego. Przekroje, Wrocław 1984.
Tokarski R., Fleksja polska, Warszawa 1973.
Tokarski R., Struktura pola znaczeniowego, Warszawa 1984.
Urbańczyk S., Słowniki i encyklopedie. Ich rodzaje i użyteczność, Kraków 1991.
Wierzbicka A., Wierzbicki P., Praktyczna stylistyka, Warszawa 1969.
Wierzchowska B., Fonetyka i fonologia języka polskiego, Wrocław 1980.
Witaszek-Samborska M., Wyrazy obcego pochodzenia we współczesnej polszczyźnie, Poznań 1993.
Zieniukowa J., Główne procesy normalizacyjne we fleksji polskich rzeczowników od XVI do XIX wieku, „Język Polski” 1992, s. 86–94.

b. část literárně-vědná

Brukner J., Filip J., Poetický slovník, Praha 1977.
Červenka M., Slovník básnických knih, Praha 1990.
Korwin Piotrowska D., Poetyka: przewodnik po świecie tekstów, Kraków 2011.
Kostečka, J.: Do světa literatury jinak. Praha: SPN, 1995.
Koźmín, Z. : Interpretace básní. Brno: Masarykova univerzita 1997.
Lausberg H., Retoryka, Bydgoszcz 2002.
Markiewicz H., Wymiary dzieła literackiego, Kraków 1984.
Problemy teorii dramatu i teatru. Red. J. Degler, Wrocław 1988 (a další).
Ricoeur P., Język, tekst, interpretacja, Warszawa 1989.
Słownik literatury polskiego Oświecenia, red. T. Kostkiewiczowa, Wrocław 2002 (a další).
Słownik literatury polskiej XIX wieku. Red. J. Bachórz, A. Kowalczykova, Wrocław 2002 (a další).
Słownik literatury polskiej XX wieku. Red. A. Brodzka, et al., Wrocław 1993 (a další).
Słownik literatury staropolskiej. Red. T. Michałowska et al., Wrocław 2002 (a další).
Skwarczyńska S., Studia i szkice literackie, Warszawa 1953.
Ziomek J., Retoryka opisowa, Wrocław 1990.

c. část translatologická

Internetové stránky: www.jtpunion.org, www.europa.eu, www.eurodict.eu, www.iate.europa.eu,
www.tepis.org.pl, www.stp.org.pl.
Voellnagel, A. Jak nie tłumaczyć tekstów technicznych. Warszawa, 1980.
Kopczyński, A., Kizeweter, M. Jakość i ocena tłumaczenia. Warszawa, 2009.
Tabakowska, E. Językoznawstwo kognitywne a poetyka przekładu. Kraków, 2004.
Bukowski, P., Heydel, M., eds. Polska myśl przekładoznawcza. Antologia. Kraków, 2013.
Przekład jako komunikat. Studia o Przekładzie. Red. P. Fast. Nr 20. Częstochowa, 2006.

Dzierżanowska, H. Przekład tekstów nieliterackich. Warszawa, 1988.
Tryuk, M. Przekład ustny środowiskowy. Warszawa, 2006.
Baker, M., Saldanha, G., eds. Routledge encyclopedia of translation studies. London, 2009.
Slovníky: dvojjazyčné, výkladové, technické, frazeologické apod..
Hatim, B., Mason, I. The translator as communicator. London, 1997.
Kielar, B. Z. Tłumaczenie i koncepcje translatoryczne. Wrocław, 1988.
Syrnicka, K. Zarys teorii i praktyki przekładu. Vilnius, 2010.
Dybiec-Gajger, J. Zmierzyć przekład? Z metodologii oceniania w dydaktyce przekładu pisemnego. Kraków, 2003.

d. část didaktická

Cegieła, A., Markowski, A., Z polszczyzną za pan brat. Warszawa 1982.
Kurkowska, H., Skorupka, S., Stylistyka polska. Zarys. Warszawa 1959 i nast.
O zagrożeniach i bogactwie polszczyzny. Wrocław 1996.
Praktyczna stylistyka nie tylko dla polonistów. Red. E. Bańkowska, A. Mikołajczuk. Warszawa 2003.
Pięcińska, A., Co raz wejdzie do głowy – już z niej nie wyleci. Kraków 2014.
Przewodnik po stylistyce polskiej. Warszawa 1998.
Sierotwiński, S., Słownik terminów literackich. Ossolineum 1970.
Rybicka, E., Nie taki diabeł straszny..., Kraków 1990.
Urbańczyk S., Słowniki i encyklopedie. Ich rodzaje i użyteczność, Kraków 1991.
Wilkoń, A., Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny. Katowice 1987.
Współczesny język polski. Red. J. Bartmiński. Lublin 2001.